

poginulih varira: od 3 500 do čak 13 000; zarobljenih je bilo od 1 500 do 11 000, a onih koji su se spasili od 1 500 do 2 500. Od poznatijih zapovjednika spasio se B. Frankopan s dijelom svojih vojnika.

Uz već spomenute izvore čitatelj može pročitati i *Dodatak II. Iz usmene književnosti* (131-138) odnosno narodnu predaju o bitci na Krbavskom polju i smrti bana E. Derenčina. Na samom kraju knjige nalaze se *Izvori* (139-144), *Summary* (145-150), *Kazalo imena* (151-152) i *Kazalo zemljopisnih pojmova* (153-158).

Autor zaključuje kako poraz na Krbavskom polju nije pridonio trenutačnom gubitku hrvatskog teritorija nego gospodarskom propadanju i općoj nesigurnosti hrvatskog pučanstva, posebice u području južno od Save, što je rezultirao migracijama prema sigurnijem sjeverozapadu. Sve je to pridonijelo još većoj zapuštenosti područja, o čemu svjedoči činjenica da sljedeće 1494. nije bilo ratnih kontribucija. Ipak, Osmanlije su tek dva desetljeća kasnije počeli sa sustavnim osvajanjem hrvatskog teritorija što će kasnije dovesti do fenomena u Hrvatskoj povijesti poznatog kao «*Ostaci ostataka (...)*».

Vladimir Huzjan

Antun Jurica - Nenad Vekarić, *Lastovski rodovi*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za povijesne znanosti u Dubrovniku, Zagreb-Dubrovnik 2006., 316 str.

Zavod za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku objavio je knjigu *Lastovski rodovi* kao još jednu u nizu studija o povijesti stanovništva Dubrovnika i okolice. Autori su uistinu načinili iscrpan prikaz povijesti i genealogije lastovskih obitelji na temelju izvornih dokumenata pohranjenih u Državnom arhivu u Dubrovniku koji se odnose na isprave iz obiteljskih fondova, zatim katastarskih popisa za XVII. st. i dotad postojećih genealogija, oporuka, knjiga iz dubrovačkoga Kaznenog suda i Lastovskog statuta. Za obrađivanje teme autori su se služili i literaturom u kojoj je obrađena građa za to područje u radovima Tadije Smičiklase, Gregora Čremošnika i Josipa Lučića.

Autori u knjizi daju popis svih rodova i obitelji na otoku Lastovu na temelju navedenih izvora, iznose brojne podatke o pojedinom članu obitelji nekog roda. Iz tih su podataka dobili saznanja kojim su se zanimanjem bavili članovi pojedinih obitelji ili čak cijeli jedan rod te kakav im je bio socijalni i materijalni status. Također su se dobili podatci i o mjestima njihova stanovanja na otoku, mjestima gdje su rođeni i gdje su umrli, o parnicama kojima su bili izloženi članovi nekih od tih obitelji, i to na temelju sudskih i oporučnih dokumenata.

Osim tih podataka, u knjizi se analizira i plemićko podrijetlo nekih obitelji koje su u srednjem vijeku živjele na Lastovu. Naime, lastovske su se obitelji u to doba dijelile na plemićke i neplemićke. Prema izvorima lastovsko je vijeće nakon smrti posljednjega lastovskog župana Desislava u XIV. st. zabranilo useljavanje novih doseljenika, što je dovelo do podjele na plemićke i neplemićke obitelji. Bilo je, međutim, primjera da su članovi neplemićkih obitelji ušli u sastav plemstva zbog zasluga iskazanih dubrovačkoj vladi. Podjela na plemićke i neplemićke rodove trajala je na Lastovu sve do uspostave austrijske vlasti u Dubrovniku u XIX. st. Zanimljivo je da je Vijeće na Lastovu samostalno odlučivalo o poslovima koji su se odnosili na funkcioniranje njegove vlasti na otoku. Tako je prema Lastovskom

statutu iz 1310. godine pripadnicima plemićkih rodova bilo omogućeno da budu birani na čelne lokalne funkcije. Otok Lastovo je, naime, iako u sastavu Dubrovačke Republike, imao autonomiju i statut, a po društvenoj organizaciji stanovništvo otoka nikad nije bilo u kmetskom položaju prema dubrovačkim vlastima.

U leksikografskom prikazu detaljno su iznesena izvorna prezimena roda i njihova kasnija oblikovanja, zatim kratka povijest svakog roda (vrijeme doseljenja i preseljenja, prvi spomen u arhivskim izvorima, nadimci) s osobitim naglaskom na istaknute Lastovce i prikazom njihove biografije. Svakako vrijedan pothvat jest ubilježba stanova u kojima su članovi pojedinog roda živjeli, s fotografijama današnjih kuća na Lastovu koje se nalaze na mjestima nekadašnjih. Ponegdje su također objavljene obiteljske fotografije.

Knjiga *Lastovski rodovi* četrnaesti je po redu objavljeni rad na temu demografije i genealogije stanovništva na području Dubrovačke Republike u srednjemu vijeku. Iz navedene knjige može se sagledati upravno-pravni položaj Lastova u to doba, njegovi običaji, istaknute ličnosti te se na svjetlo dana mogu iznijeti povijesni dokumenti o prošlosti tog otoka. Svakako je riječ o knjizi koja je vrijedan rad na području izučavanja povijesti manjih mjesta, a takvih zasad nema mnogo u hrvatskoj povijesnoj znanosti.

Božena Glavan

Šime Tome Peričić, **Povijest Dalmacije od 1797. do 1860.**, Matica hrvatska Zadar, Zadar 2006., 580 str.

Zakružena, sintetski oblikovana djela o pojedinim etapama iz hrvatske prošlosti uvijek su – zbog svoje iznimne zahtjevnosti – posebno izazovan istraživački zadatak, a njihova uspješna realizacija može se držati vrlo važnim znanstvenim i istraživačkim pothvatom.

Sinteza *Povijest Dalmacije od 1797. do 1860.* djelo je zadarskog povjesničara Šime Peričića, autora koji je u svojem višedesetljetnom plodonosnom znanstvenom radu objavio više zapaženih i iznimno vrijednih monografija iz prošlosti Dalmacije (npr. *Dalmacija uoči pada Mletačke Republike*, Zagreb 1980.; *Gospodarske prilike u Dalmaciji od 1797. do 1848. godine*, Split 1991.; *Pomorska trgovina Dalmacije u XIX. stoljeću*, Zadar 1996. i dr.). Sinteza je nastala, prema riječima autora u *Predgovoru* (11-13), kao dio projekta Zavoda za povijesne znanosti HAZU-a u Zadru (projekt "Prošlost Dalmacije"), kojemu je kao cilj zamišljena izradba pregleda povijesti Dalmacije u pet knjiga. "Tim se projektom nastojalo omogućiti dodatna istraživanja nacionalne svijesti, kulture i politike, te nove spoznaje o zbivanjima i promjenama glede društveno-gospodarskih odnosa u tritisućljetnoj povijesti Dalmacije" (11). Poradi boljeg razumijevanja i lakšeg praćenja razrade problema autor je knjigu podijelio u tri temeljne cjeline koje odgovaraju ključnim onodobnim etapama iz dalmatinske povijesti: 1797.-1814., 1815.-1848./49. i 1849.-1860. godina. Dakle, prvu etapu tvori razdoblje prve austrijske uprave i napoleonsko doba, drugu Metternichovo doba, a treću pak period Bachova apsolutizma u Monarhiji. Knjiga je ponajprije namijenjena znanstvenicima, ali i široj čitateljskoj javnosti te je poradi lakšeg praćenja teksta izostavljen uobičajen znanstveni aparat (bilješke) koji se donosi na kraju svake od tri velike cjeline (popis uporabljenih izvora i literature).

Povijest Dalmacije od 1797. do 1860. započinje sažetim *Predgovorom* i osvrtom na dosadašnja *Dostignuća historiografije* (15-21) u sklopu kojega autor donosi pregled temeljnih djela o